

DELAVNICA: ŠTUDENTI TUJCI

Predvidena izhodiščna vprašanja za delavnico:

- Koliko tujcev imate trenutno vpisanih na vaši VSŠ? Ali opazate porast vpisa tujcev v zadnjih 3 letih?
- S kakšnimi izzivi se najpogosteje srečujete pri delu s tujimi študenti?
- Katere so tiste aktivnosti, ki jih izvajate za večjo vključenost tujcev? (primer dobre prakse)
- Ali bi bilo potrebno več sistemske podpore pri učenju slovenščine?
- Kako pripraviti delodajalce na delo s tujimi študenti?

Delavnica je bila namenjena izmenjavi izkušenj višjih strokovnih šol pri vključevanju in podpori tujim študentom. Večina udeležencev delavnice je poročala porast vpisa tujih študentov v zadnjih letih.

Udeleženci so poudarili potrebo po razlikovanju med dvema skupinama študentov tujcev, da se njihove potrebe, motivacija in način vključevanja v študijski proces se pogosto razlikujejo:

- študenti, ki v Slovenijo prihajajo zaradi študija,
- študenti, ki so v Sloveniji primarno zaradi zaposlitve in se ob delu vključujejo v izobraževanje.

Med ključnimi izzivi so izpostavili **priznavanje predhodno pridobljene izobrazbe**. Postopek priznavanja vodijo šole, ki pogosto nimajo dovolj znanja za potrjevanje ustreznosti izobrazbe. ENIC-NARIC jim pri tem ni pomoč. VSŠ se soočajo s težavami kot **so pridobivanje ustreznih dokazil** o izobraževanju, **overjanju dokumentov** iz držav, ki niso podpisnice Haške konvencije (npr. Nigerija), priznavanju izobraževanja oseb z mednarodno zaščito oziroma proslincev za **mednarodno zaščito**. Poseben izziv predstavljajo študenti, ki čakajo na odločitev o mednarodni zaščiti, saj zaradi omejitev gibanja ne morejo sodelovati pri nekaterih dejavnostih, kot so ekskurzije in terenske vaje. Morebitna težava do katere bi lahko prišlo, ko ena VSŠ kandidata zavrne, druga pa ga sprejme. Udeleženci so zato poudarili potrebo po bolj enotnih postopkih, skupni aplikaciji (digitalni podpori postopkov priznavanja izobrazbe). Pri tem so omenjali možnost **intervjuja ali sprejemnega izpita**, po vzgledu visokega šolstva.

Poleg priznavanja izobrazbe najpogosteje omenjen izziv pri delu s tujimi študenti ostaja **znanje slovenskega jezika**. Težave se kažejo pri znanju slovenskega jezika, razumevanju strokovne terminologije, primerih, ko študenti nimajo zadostnega znanja niti angleškega jezika. Dodatne obremenitve predstavljajo prevajanje izpitov in gradiv ter prilagajanje pedagoškega procesa. Nekateri udeleženci so izpostavili tudi zadržanost posameznih predavateljev do dodatnih prilagoditev. Splošno mnenje je bilo, da bi bila **potrebna večja sistemska podpora učenju slovenščine za tuje študente**. Pri čemer bi bilo potrebno nameniti za to **dodatna finančna sredstva** (financiranje tečajev), šole bi se lahko regijsko povezovale. Prav tako je med pobudami, po vzoru leta plus, da bi se delno vključevali v prvi letnik pri modulih kot so komunikacije, strokovna terminologija v tujem jeziku ipd (t.i. kombiniran model).

V razpravi je bilo izpostavljeno tudi vprašanje priprave **delodajalcev** na delo s tujimi študenti. Udeleženci so poudarili potrebo po večji ozaveščenosti podjetij, jasnih informacijah o administrativnih postopkih ter izmenjavi dobrih praks pri vključevanju tujih študentov v

praktično izobraževanje in delovno okolje. Težava ostaja **zavarovanje tujih študentov na praktičnem izobraževanju**.

Kot primeri dobrih praks so bili izpostavljeni **sodelovanje z agencijami**, ki tujim študentom pomagajo pri administrativnih postopkih in promocija slovenskega višješolskega izobraževanja na sejnih v tujini. VSŠ so izrazile željo, da bi država **opredelila prednostne države za izvajanje intenzivnejših promocijskih aktivnosti** ter zagotovila ustrezna sredstva s strani ministrstva. Posebej so izpostavili potrebo po promociji programov na področjih, kjer v Sloveniji primanjkuje ustreznega kadra oziroma delovne sile. Višje strokovne šole bi bilo potrebno vključiti v osrednjo informacijsko točko za mednarodne študente, ki bi želeli svoj študij opraviti v Sloveniji »**Study in Slovenia**«.

Ostali izpostavljeni izzivi

- Ni vzpostavljenega sistematičnega spremljanja študijske uspešnosti in kariernih poti tujih študentov (npr. koliko jih diplomira in koliko jih po zaključku študija ostane v Sloveniji).
- Zagotavljanje nastanitvenih kapacitet za tuje študente ostaja velik izziv, zlasti izven večjih univerzitetnih in študentskih središč.
- Preprečevanje fiktivnega vpisa, zlasti pri študentih, ki prihajajo v Slovenijo iz migracijsko rizičnih držav.
- Kulturne razlike in drugi izzivi: VSŠ programi so kratki in intenzivni. Študenti imajo zelo malo časa, da se prilagodijo na novo okolje, kulturne razlike, veliko jih prihaja iz različnih kriznih (vojnih) razmer. Pomanjkanje dobre psihosocialne podpore VSŠ težje zagotovimo, saj za to nimamo ustreznega kadra, kar lahko vodi ob vse večjem vpisu v večje težave.

Zaključki:

- Na višjih strokovnih šolah se povečuje število tujih študentov.
- Največji izzivi ostajajo priznavanje predhodnega izobraževanja, jezikovne ovire in zavarovanje na PRI.
- Potrebna je večja enotnost (centralizacija in digitalizacija) postopkov priznavanja izobraževanja med šolami.
- Smiselna bi bila okrepitev systemske (in finančne) podpore učenju slovenskega jezika.
- Potreba po okrepitvi promocijskih dejavnosti na sejnih v tujini in vključitev v promocijske aktivnosti **Study in Slovenia**«.
- Potrebno je vzpostaviti sistem spremljanja uspešnosti tujih študentov in njihovih kariernih poti po zaključku študija.

Ključni ukrepi z opredelitvijo nosilcev in rokov

1. Priznavanje predhodne izobrazbe (poenotenje, centralizacija, digitalizacija)

1.1 Skupna baza VPS o tujih izobraževalnih sistemih in pretvorbi ocen Pri Višješolski prijavnici (VPS) se vzpostavi enotna, vsem VSŠ dostopna baza z opisi tujih izobraževalnih sistemov, primerljivostjo stopenj in standardiziranimi pretvorniki ocen. Cilj je, da postopek priznavanja ne sloni več izključno na (omejenem) znanju posamezne šole in da se odpravi tveganje, da enega kandidata ena šola zavrne, druga pa sprejme. *Nosilec:* VPS v sodelovanju z ENIC-NARIC centrom in Skupnostjo VSŠ. *Rok:* uporabna baza za vpis **2027/2028**.

1.2 Nadgradnja CEUVIZ oz. eVŠ z evidenco izdanih odločb o priznavanju Sistem CEUVIZ (ali eVŠ) se nadgradi tako, da šole vanj poročajo izdane odločbe o priznavanju izobraževanja za namen študija v RS. Odločbe postanejo vidne med šolami, s čimer se prepreči podvajanje postopkov in neskladne odločitve. *Nosilec:* pristojno ministrstvo kot upravljavec evidence, tehnično ob podpori VPS. *Mehanizem:* nadgradnja informacijskega sistema in obveznost poročanja.

2. Vpisni postopek in selekcija kandidatov

2.1 Jezikovni pogoj in seznam migracijsko rizičnih držav v razpisu za vpis V razpis za vpis se po vzoru visokošolskega razpisa vključita (a) zahtevana raven znanja slovenščine (opredeljena po CEFR) kot vpisni pogoj in (b) seznam migracijsko rizičnih držav. *Nosilec:* pristojno ministrstvo in VPS, usklajeno z MNZ. *Rok:* razpis za vpis **2027/2028**.

2.2 Sprememba ZVSI – zavrnitev kandidata iz migracijsko rizične države na podlagi intervjuja Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI) se dopolni s pravno podlago za izvedbo sprejemnega intervjuja in možnostjo zavrnitve kandidata iz migracijsko rizične države ob utemeljenem dvomu – po analogiji z rešitvami v ZViS. *Nosilec:* pristojno ministrstvo (zakonodajni postopek) v sodelovanju s Skupnostjo VSŠ. *Pravna podlaga:* sprememba ZVSI.

3. Jezikovna podpora in vključevanje (»leto plus«)

3.1 Sprememba ZVSI – uvedba leta plus za tuje študente ZVSI se dopolni tako, da se tujim študentom omogoči »leto plus« po vzoru visokega šolstva, v okviru katerega opravijo komunikacijski modul v obsegu **25 KT (ECTS)** in program **Slovenščina za tujce**. Smiselni je kombiniran model (delna vključitev v prvi letnik pri modulih, kot so komunikacije in strokovna terminologija). *Nosilec:* pristojno ministrstvo (sprememba ZVSI), Skupnost VSŠ za pripravo vsebin. *Pravna podlaga:* sprememba ZVSI.

3.2 Zagotovitev sredstev za izvajanje leta plus (regijski centri) Zagotovijo se namenska sredstva za izvajanje leta plus; izvedba se lahko organizira prek regijskih centrov, kar omogoča povezovanje šol in racionalnejšo rabo virov (financiranje tečajev slovenščine). *Nosilec:* pristojno ministrstvo (financiranje), izvedba v regijskih centrih VSŠ. *Mehanizem:* namenska postavka oz. javni razpis.

4. Praktično izobraževanje (PRI) in status tujih študentov

4.1 Ureditev statusa pri PRI za študente z mednarodnim zavarovanjem Uredi se status študentov tujcev pri opravljanju praktičnega izobraževanja, ki imajo veljavno dovoljenje za začasno prebivanje, vendar niso vključeni v obvezno zdravstveno zavarovanje, imajo pa

mednarodno zavarovanje, na podlagi katerega jim je bilo dovoljenje izdano. Predlaga se priznanje mednarodnega zavarovanja kot zadostne podlage za vključitev v PRI oziroma posebna ureditev zavarovanja za poškodbe pri delu med PRI. *Nosilec:* pristojno ministrstvo v sodelovanju z MZ oz. ZZS in delodajalci. *Pravna podlaga:* sprememba ustreznih predpisov/pravilnikov.

4.2 Jasna pravila komunikacije z upravnimi enotami Pripravi se enoten protokol, kateri podatki o prisotnosti in aktivnostih študentov tujcev (npr. ekskurzije, terenske vaje, PRI) se sporočajo upravnim enotam – še posebej za prosilce za mednarodno zaščito z omejitvijo gibanja, ki zaradi tega ne morejo sodelovati pri vseh dejavnostih. *Nosilec:* pristojno ministrstvo in MNZ (upravne enote), v sodelovanju s Skupnostjo VSŠ. *Mehanizem:* skupna navodila/protokol.

5. Promocija višjega strokovnega šolstva v tujini

5.1 Uvrstitev VSŠ na portal Study in Slovenia (CMEPIUS) Zagotovijo se sredstva ministrstva za uvrstitev višjih strokovnih šol in njihovih programov na portal CMEPIUS »Study in Slovenia«, da postanejo del osrednje informacijske točke za tuje študente. *Nosilec:* pristojno ministrstvo (sredstva), CMEPIUS (izvedba).

5.2 Promocijska sredstva za ciljne države Zagotovijo se namenska promocijska sredstva za nastope na sejnih v tujini, prednostno v opredeljenih ciljnih (prednostnih) državah in na področjih, kjer v Sloveniji primanjkuje kadra. *Nosilec:* pristojno ministrstvo (sredstva), izvedba v sodelovanju s CMEPIUS in Skupnostjo VSŠ.

Zapisali:

Mag. Tjaša Vidrih, Biotehniški izobraževalni center, Višja strokovna šola

Žan Dapčević, Višja strokovna šola Academia

Natalija Klepej Gržanič, Skupnost višjih strokovnih šol